

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH

(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Türk Yenileşme Tarihi	TAR485	7	3 + 0	5,0	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (yüz yüze)				
Amaç	Bu dersin amacı, Osmanlı Devleti'nin son döneminden Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzanan süreçte yaşanan siyasi, toplumsal ve kültürel yenileşme hareketlerini analiz etmektir. Öğrencilerin, modernleşme sürecinde gerçekleştirilen reformları tarihsel bağlamda değerlendirmeleri ve bunların etkilerini kavramaları hedeflenir. Ayrıca, farklı dönemlerde ortaya çıkan yenilikçi fikirlerin, kurumların ve aktörlerin Türk modernleşme tarihindeki yerini sorgulayıcı bir bakış açısıyla incelemeleri amaçlanır.				
Ders İçeriği	Bu ders, Osmanlı Devleti'nin son döneminden başlayarak Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzanan yenileşme sürecini inceler. Yenileşme tarihi; sadece siyasi değişimleri değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel, hukuki ve düşünsel dönüşümleri de kapsar. yüzyılda başlayan ilk ıslahat hareketlerinin arka planı ve etkileri ele alınır. III. Selim dönemiyle birlikte Nizam-ı Cedid reformları detaylı biçimde incelenir. II. Mahmud dönemi reformları, yeni kurumların kuruluşu ve geleneksel yapıyla çatışmaları değerlendirilir. 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ve modern ordu kurma çabaları anlatılır. Tanzimat Fermanı (1839) ile Osmanlı'da merkezîyetçilik, hukuk reformları ve birey hakları ele alınır. Tanzimat dönemi bürokrasisinin yapısı ve reformların uygulanma süreci tartışılır. 1856 Islahat Fermanı ile gayrimüslim tebaanın statüsündeki değişiklikler değerlendirilir. Tanzimat'ın eğitim ve basın üzerindeki etkileri örneklerle analiz edilir. Mlayet Nizamnameleri çerçevesinde taşra yönetimindeki değişim işlenir. Tanzimat döneminde ortaya çıkan yeni aydın tipi ve toplumsal refleksler irdelenir. yüzyılda hukuk, maliye, askerlik ve eğitim alanlarında yapılan düzenlemeler incelenir. Mcdis-i Maarif, Encümen-i Daniş gibi kurumların etkisi değerlendirilir. 1860 sonrası Jön Türk hareketinin entelektüel ve siyasi kökenleri anlatılır. 1876 Kanun-ı Esasi'nin ilanı ve I. Meşrutiyet süreci işlenir. II. Abdülhamid dönemi otoriterleşme ve modernleşme ilişkisi açısından analiz edilir. II. Abdülhamid'in eğitim politikaları, okul sayılarındaki artış ve müfredat değişimleri ele alınır. Demiryolları, posta, telgraf gibi altyapı yatırımları modernleşme sürecinin parçaları olarak değerlendirilir. 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanı ve anayasal yönetimin yeniden başlaması tartışılır. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin siyasi kadroları ve modernleşme vizyonu tanıtılır. 31 Mart Vakası ve rejim krizleri dersin analiz konularındandır. Balkan Savaşları ve savaşların yenileşme sürecine etkisi değerlendirilir. I. Dünya Savaşı ve savaş ekonomisi çerçevesinde Osmanlı toplumundaki dönüşümler ele alınır. Tehcir ve göçler gibi toplumsal hareketler de yenileşme bağlamında değerlendirilir. Eğitim, kadın hakları ve sosyal yapıdaki değişimler tematik olarak işlenir. 1919–1922 yılları arasında Milli Mücadele sürecinde yenileşme ve devlet vizyonu tartışılır. Ankara'nın başkent ilanı ve yeni devletin kurumsal temelleri ders kapsamında analiz edilir. Cumhuriyetin ilanı ve yeni rejimin hukuki, siyasi temelleri açıklanır. 1924 Anayasası ve laikleşme sürecine giriş anlatılır. Halifeliğin kaldırılmasıyla siyasi modernleşme derinleşir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve eğitimdeki dönüşüm süreci ele alınır. Şapka Kanunu, harf inkılabı gibi kültürel değişim adımları analiz edilir. Kadın haklarının gelişimi ve medeni hukuk reformları değerlendirilir. 1930'larda devletçilik ve kalkınma politikaları incelenir. Halkevleri, Türk Ocakları gibi kültürel yapıların modernleşmeye katkıları anlatılır. Atatürk'ün inkılapları bütüncül bir reform süreci olarak yorumlanır. Ders boyunca farklı dönemlerden metinler, gazeteler, anılar ve görsel kaynaklar analiz edilir. Öğrencilerin tarihsel düşünce, değişim sürekliliği ve modernleşme karşısında geleneksel yapının direnci hakkında yorum yapmaları sağlanır. Genel olarak ders, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk toplumunun modernleşme serüvenini çok boyutlu bir yaklaşımla ele almayı amaçlar.				
Ders Veren	Prof. Dr. Halim DEMİRYÜREK				
Ders Kaynakları	ÇALIŞMA ESERLERİ, Ali Arslan – Tanzimat Sonrası Dönemde Basın ve Modernleşme, Ayhan Aktar – Türkiye'de Modernleşme ve Milliyetçilik, Benjamin Fortna – Imperial Classroom: Islam, the State, and Education in the Late Ottoman Empire, Bernard Lewis – The Emergence of Modern Turkey, Binnaz Toprak – Türkiye'de Laiklik ve Modernleşme, Büşra B. Çakmak – Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kadın ve Modernleşme, Carter Vaughn Findley – Turkey, Islam, Nationalism, and Modernity, Cemil Aydın – The Idea of the Muslim World, Cemil Oktay – Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Siyasal Düşünceler, Charles Kurzman – Modernist Islam, 1840–1940, Doğan Avcıoğlu – Türkiye'nin Düzeni, Ebru Boyar – Kate Fleet – Osmanlı'dan Günümüze Türk Modernleşmesi, Edward Said – Orientalism, Elizabeth Özdalga – The Veiling Issue, Official Secularism and Popular Islam in Modern Turkey, Erhan Afyoncu – Osmanlı Yenileşme Sürecinde Ordu ve Reformlar, Erik Jan Zürcher – Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, Fatma Müge Göçek – The Transformation of Turkey, Fatmagül Berktaş – Kadınlar ve Modernleşme, Feroz Ahmad – Modern Türkiye'nin Oluşumu, Hakkı Uyar – Cumhuriyet Dönemi Modernleşme Tartışmaları, Hans-Lukas Kieser – Talaat Pasha: Father of Modern Turkey, Hasan Bülent Kahraman – Türk Modernleşmesi ve Postmodern Dönüşüm, Hilmi Ziya Ülken – Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi, İsmail Kara – Modern Türkiye'de Din ve Düşünce, James Gelvin – The Modern Middle East, Karen Barkey – Empire of Difference, Lucian Boia – The Myth of Modernity, M. Niyazi Berkes – Türkiye'de Çağdaşlaşma, M. Şükrü Hanioglu – Preparation for a Revolution: The Young Turks, 1902–1908, Mehmet Ö. Alkan – Tanzimat ve Modernleşme Süreci, Mesut Yeğen – Türk Modernleşmesi ve Kimlik, Murat Belge – Modern Türk Edebiyatı Üzerine Yazılar, Mustafa Oral – Yerinden Yönetim ve Yerel Modernleşme, Necati Alkan – II. Abdülhamid Dönemi ve Yenileşme, Nilgün Toker – Aydınlanma, Modernite ve Türk Modernleşmesi, Roderic Davison – Reform in the Ottoman Empire, Samuel Huntington – Political Order in Changing Societies, Serpil Çakır – Kadın Hareketleri ve Modernleşme Süreci, Sibel Bozdoğan – Modernizm ve Ulusun İnşası, Taha Akyol – Atatürk ve Modernleşme, Taner Timur – Osmanlı-Türk Modernleşmesi, Zafer Toprak – Türkiye'de Popülizm ve Modernleşme, Ziya Gökalp – Türkleşmek, İslamlaşmak, Müasırlaşmak				

Hafta	Konu
1	Tarih biliminin amacı, metodu ve felsefesi
2	Lale devri, I. Mahmut, III. Mustafa devri yenileşme arayışları
3	III. Selim devri gelişmeleri
4	II. Mahmut devri yenilik teşebbüsleri
5	Tanzimat dönemi yenileşmesi
6	Gülhane Hatt-ı Hümayunu, tahlili Tanzimat'tan sonra gerçekleştirilen kanunlaştırma hareketleri
7	Yeni Osmanlılar
8	Ara Sınav
9	I. Meşrutiyet'in ilanı sonrasındaki gelişmeler
10	II. Abdülhamid ile İttihat ve Terakki ilişkileri
11	II. Meşrutiyet'in ilanı
12	Fikir Hareketleri
13	Sosyal-kültürel alandaki gelişmeler
14	Osmanlı Türkiye'sinden Yeni Türkiye'ye Devr olunan Miras
15	Türk Yenileşmesi Hakkında Modern Yorumlar
16	Yarıyl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Rol Yapma / Drama	14	2
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme, takım çalışması	Beyin Fırtınası	12	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		127	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		4,98	

Program Çıktıları	
1	Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.
2	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
3	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiğı bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
4	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
5	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
6	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceğı engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
7	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
8	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.
9	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
10	Ülkenin kültürel, medeni ve millî varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
11	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
12	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
13	Tarih alanının gerektirdiğı bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)														
Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Öğrenci, Osmanlı Devleti'nin son döneminde başlayan modernleşme ve reform hareketlerini tarihsel bağlamı içinde analiz edebilir.	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4
Öğrenci, Tanzimat, İslahat ve Meşrutiyet dönemlerinin siyasal, sosyal ve kültürel dönüşümlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirebilir.	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3
Öğrenci, Türk modernleşmesinin fikir kaynaklarını ve bu süreçte etkili olan aydın, kurum ve hareketleri tanıyabilir.	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5
Öğrenci, Cumhuriyet'in ilanına giden süreci ve erken Cumhuriyet dönemindeki yenileşme politikalarını açıklayabilir.	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	3	4	5
Öğrenci, Türk yenileşme sürecine ilişkin farklı tarihsel yorumları eleştirel bir bakış açısıyla sorgulayabilir ve kendi tarihsel analizini geliştirebilir.	3	4	5	3	4	5	3	4	5	3	4	5	4	5
Ortalama Değer	3,6	4	4,4	3,6	4	4,4	3,6	4	4,4	3,6	4	4	4	4,4